

Lerro-integrala. Winplot-ekin egiteko ariketak

Winplot programa erabiliz egiteko ariketak.

1 lerroint2.wp2 eta lerroint3.wp2 fitxategiak erabiliz

1.1 Erabilera

lerroint2.wp2: Ecuación Definir Función leihoan $V = (M(x, y), N(x, y))$ eremu bektoriala definitzen duten $M(x, y)$ eta $N(x, y)$ funtzioak sartzen dira. Programak marrazten du bai V baita ere eremu perpendikularra, $U = (-N(x, y), M(x, y))$

Marrazten dira ere $R(\mathbf{A}, \mathbf{B})$ eta $S(\mathbf{P}, \mathbf{Q})$ puntuak eta bere mugak puntu horietan duen $L(x(t), y(t))$ kurba norabideratua, non:

$$\begin{aligned}x(t) &= \mathbf{A} + \mathbf{K} * t + (\mathbf{P} - \mathbf{A} - \mathbf{K}) * t * t \\y(t) &= \mathbf{B} - \mathbf{H} + (\mathbf{Q} + \mathbf{H} * (1 - \exp(1)) - \mathbf{B}) * t + \mathbf{H} * \exp(t) \\t &\in [0, 1]\end{aligned}\tag{1}$$

Ikusi $x(0) = \mathbf{A}$, $y(0) = \mathbf{B}$, $x(1) = \mathbf{P}$ eta $y(1) = \mathbf{Q}$ direla $\mathbf{K}$ eta $\mathbf{H}$ -ren edozein balioentzat. $\mathbf{K}$ eta $\mathbf{H}$ -ren balioak parametroak dira, eta balio hauek aldatuz kurba desberdinak lortzen dira. Hau da, (1) kurben familia biparametrikoko bat da, non kurba guztiak $R(\mathbf{A}, \mathbf{B})$ eta $S(\mathbf{P}, \mathbf{Q})$ puntuetatik pasatzen diren.

Dos->Integral de línea leihoan V edo U -ren lerro-integrala L -n zehar kalkula daiteke.

Una->dy/dt trayectoria leihoan bi eremuen indar-lerroak azal daitezke. Adibidez, (x_0, y_0) puntutik pasatzen den $V = (M(x, y), N(x, y))$ eremuaren indar-lerro bat ondorengo baldintzak betetzen dituen $(x(t), y(t))$ kurba bat izango da:

$$\begin{aligned}x'(t) &= M(x, y) \\y'(t) &= N(x, y) \\x(t_0) &= x_0 \\y(t_0) &= y_0\end{aligned}$$

Horretarako:

- Una- $\rightarrow dy/dt$ trayectoria leihoan V edo U eremua aukeratu.
- Kurbako puntu baten (x_0, y_0) koordenatuak sartu eta Dibujar botoia sakatu. Edo nahi duzun (x_0, y_0) puntuan klikatu, eta kurba zuzenean agertuko da.
- **segu**, **retr** edo **ambos** gelaxka aktibatu grafikoa aurrerantz, atzerantz edo bi norabideetan marrazteko, eremuaren bektoreak (x_0, y_0) hasierako puntuan duen norabide eta norantzaren arabera.

lerroint3.wp3: Ecu- $\rightarrow$ Definir Función leihoan $M(x, y)$ eta $N(x, y)$ funtzioak sartzen dira eta ondorengo eran definiturik dagoen SP gainazalaren grafikoa marrazten da:

$$z = M_y(x, y) - N_x(x, y)$$

Orduan, $V = (M(x, y), N(x, y))$ eremu bektoriala kontserbakorra bada, lortutako SP gainazala $z = 0$ da.

1.2 Egin beharrekoak

1. $IM(x, y)$ eta $N(x, y)$ funtzioak sartu eta R eta S puntuak finkatu. **K** eta **H** parametroen balioak aldatu. Galdera da: lerro-integrala aukeratutako bidearen menpekoea al da? Erabili **lerroint3.wp3** $M_y(x, y) = N_x(x, y)$ betetzen den egiaztatzeko.
2. V bektore-eremua irudikatu. Aukeratu $R(\mathbf{A}, \mathbf{B})$ eta $S(\mathbf{P}, \mathbf{Q})$ puntuak eta **K** eta **H** parametroen balioak, lerro-integrala positiboa dela grafikoki ikusteko moduan. Egiaztatu integrala kalkulatzeko **Dos- $\rightarrow$ Integral de línea**-ren bidez. Eragiketa berdina errepikatuz, baina orain integral negatiboarekin.
3. V eta U eremuen eremu-lerro batzuk marraztu, egiaztatu perpendikularrak direla.
4. Estimatu V -ren lerro-integrala eremu-lerroaren zati baten zehar.
LAGUNTZA: Ikusi Winploten eremu-lerroaren zenbakizko kalkulua egiten duela, eta orduan ez dugu lerro horren $(x(t), y(t))$ parametrizazioa. Baina, agian lor dezakegu (1) familiako lerro bat eremu-lerroari gutxi gora behera egokitzen zaiona.

2 Green.wp2 eta Green.wp3 fitxategiak erabiliz

2.1 Erabilera

Green.wp2: Ecu- $\rightarrow$ Definir Función leihoan sartzen dira:

- D eremu itxia mugatzen duten $y = F(x)$ eta $y = G(x)$ funtzioak.
- $V = (M(x, y), N(x, y))$ bektore-eremua definitzen duten M eta N funtzioak.

Programak V bektore-eremua eta $F(x)$ eta $G(x)$ funtzioen grafikoak marrazten ditu.

Green.wp3: Ecua->Definir Función leihoan sartzen dira:

- D eremu itxia mugatzen duten $y = F(x)$ eta $y = G(x)$ funtzioak.
- **A** eta **B** aldagaietan bi funtzioen definizio-eremua sartzen da. **A** eta **B**-ren balioak kalkulatzeko, **Green.wp2**-en **Dos->Intersección** leihoa ireki eta $y = F(x)$ eta $y = G(x)$ funtzioen ebakipuntuen x koordenatuak kalkulatu ditugu. Ondoren, balio horiek **Green.wp3**-ko **A** eta **B** aldagaietan sartuko ditugu.
- $V = (M(x, y), N(x, y))$ bektore-eremua definitzen duten bi funtzioak.

Programak ondorengo lanak egiten ditu:

- D eremua marraztu.
- $N_x(x, y)$ eta $M_y(x, y)$ deribatu partzialen zenbakizko kalkulua, ondorengo hurbilketa (zentrala) erabiliz:

$$N_x(x, y) \approx (N(x + 0.001, y) - N(x - 0.001, y))/0.002$$

$$M_y(x, y) \approx (M(x, y + 0.001) - M(x, y - 0.001))/0.002$$

- $S(x, y) = N_x(x, y) - M_y(x, y)$ funtzioa grafikoki adierazi.
- $S(x, y)$ -ren integral bikoitza D eremuan kalkulatu. Lortzeko, **Una->Integral f(x,y)dx dy** leihoan aukeratu **Inventario-n integratu** izenarekin agertzen funtzioa eta funtzio hori integratu defektuzko $[0, 1] \times [0, 1]$ eremuan, **valor** botoian klikatuz. Programak aldagai aldaketa bat aplikatzen du eta lortutako balioa $S(x, y)$ -ren integral bikoitza D eremuan da.

2.2 Egin beharrekoak

Ondorengo lanak egin $V = (M(x, y), N(x, y))$ bektore-eremu desberdinekin eta $y = F(x)$ eta $y = G(x)$ bi funtzioek mugatutako D eremu lau desberdinetan.

1. Kalkulatu lerro-integrala D eremuko muga zehar **Dos->Integral de línea** erabiliz.
2. Kalkulatu lerro-integrala D eremuko muga zehar Greenen teorema erabiliz.

3 grabitazioa.wp2 fitxategia erabiliz

3.1 Erabilera

- $M1$, $M2$ eta $M3$ hiru masek definitutako grabitazio-eremua simulatzen du. Masen balioak eta bere posizioak ondorengo aldagaietan sartzen dira:

Masa	Posición	Valor
$M1$	$(\mathbf{A}, \mathbf{B})$	$\mathbf{M}$
$M2$	$(\mathbf{P}, \mathbf{Q})$	$\mathbf{N}$
$M3$	$(\mathbf{C}, \mathbf{D})$	$\mathbf{O}$

- V grabitazio-eremua (kontserbakorra) eta U eremu perpendikularra azaltzen ditu.
- `lerroint2.wp2` programako funtzio biparametrikoen familia azaltzen du. Funtzio hauek, orain, $X(\mathbf{R}, \mathbf{S})$ eta $Y(\mathbf{U}, \mathbf{V})$ puntuetatik pasatzen dira, $\mathbf{H}$ eta $\mathbf{K}$ -ren edozein balio izanda ere.
- X eta Y -ren arteko potentzial-diferentzia azaltzen du.

3.2 Egin beharrekoak

1. Masen balioak eta posizioak aldatu, eta azaldu nola aldatzen diren V eta U bektore-eremuak.
2. V eta U -ren potentzialeko kurba batzuk grafikoki adierazi (`Una->dy/dt trayectoria` leihoa erabili). Masen balioak eta posizioak aldatu, eta azaldu nola aldatzen diren potentzialeko kurbak.
3. Sartu bi puntu, X eta Y , eta bi balio, $\mathbf{H}$ eta $\mathbf{K}$. Kalkulatu V grabitazio-eremuak puntu bat X -tik Y -ra trasladatzekean egindako lana bi modu desberdinetan:
  - (a) Lerro-integrala kalkulatu.
  - (b) Funtzio-potentziala erabiliz.

Azaldu nola aldatzen den X eta Y puntuen arteko potentzial-diferentzia puntuen posizioen arabera.

4. U bektore-eremua kontserbakorra al da?